

Metodoloģisks materiāls darbam ar kopienām

Biedrība “Partnerība Daugavkrasts”

Projekts „Ceļa karte iedzīvotāju kopienu stiprināšanai”

Projekts Nr.2022.LV/NVOF/MIC/041

Autors: Sandra Zilberta

2022.gada septembris

IEVADS	2
SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS: ĶEKAVAS NOVADA AKTĪVIE IEDZĪVOTĀJI, NVO UN KOPIENAS, “DAUGAVKRASTA” LOMA	3
LĪDZDALĪBA TEORIJĀ, LIKUMOS UN PRAKSĒ.	4
KAS IR SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA LATVIJĀ?	4
KAS IR KOPIENU LĪDZDALĪBA	5
IEKĻĀUŠANA VAI LĪDZDALĪBA?	5
KOPIENU LĪDZDALĪBAS FORMAS	6
KOPIENU LĪDZDALĪBU ROSINOŠIE FAKTORI.	7
KOPIENU LĪDZDALĪBU BREMZĒJOŠIE FAKTORI	7
KOPIENU DARBS UN DARĪTĀJI	8
LĪDZDALĪBAS DARBA ORGANIZATORI	8
NOVADA KOPIENU KRISTALIZĀCIJAS CENTRI – KUR MEKLĒT KOPIENU LĪDERUS?	8
KOPIENAS MOBILIZĒŠANA	9
KOPIENU PIEREDZE ĶEKAVAS NOVADĀ. MEŽINIEKI.	10
KOPIENU PIEREDZE LATVIJĀ. VALMIERAS NOVADA FONDS.	11
STARPTAUTISKĀ PIEREDZE. LĪDSAS KOPIENU FONDA KĀ FINANSĒŠANAS INSTRUMENTA PIEREDZE, LIELBRITĀNIJA	12
KOPIENU DARBA METODOLOĢIJA ĶEKAVAS NOVADĀ	13
PARTNERĪBAS “DAUGAVKRASTS” TAKTISKIE MĒRĶI KOPIENU ROSINĀŠANAI	13
LĪDZDALĪBAS MEHĀNISMI KOPIENU VEIDOŠANAS PROCESĀ	13
EFEKTĪVA KOPIENAS IEKĻĀUŠANAS STRATĒGIJA – RĪCĪBU KARTE	14

KOPIENU IDEJAS IESAKŅOŠANA	16
VIETRAŽU (POTENCIĀLO “DAUGAVKRASTA” BIEDRU) VIENOJOŠĀS PAZĪMES	16
“DAUGAVKRASTA” KOMUNIKĀCIJAS RESURSA IEDALĪJUMS PĒC TO INTENSITĀTES	16
JAUNS VIETRADES SATURS	17
STRATĒĢISKĀ VIETRADE	17
RADOŠĀ VIETRADE	17
VIETRADES PROCESA CENTRI	17
DISKUSIJU REZULTĀTĀ IDENTIFICĒTIE KOPIENU VEIDOŠANĀS POSMI ĶEKAVAS NOVADĀ	18
KOPIENU ROSINĀŠANAS RĪCĪBAS	19
DIGITĀLIE RISINĀJUMI ATBILSTOŠI DIGITĀLĀS LĪDZDALĪBAS METODOLOĢIJAS LĪMEŅIEM	19
METODOLOĢIJAS IEVIEŠANAS PROCESA PROGRESA NOVĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI	21
KOPIENAS PAŠNOVĒRTĒJUMA RĪKS	23

Ievads

Šis dokuments ir metodoloģisks materiāls, kas paredzēts biedrībai “Partnerība “Daugavkrasts” darbā ar kopienām Ķekavas novadā. Tajā iekļautā informācija un sadarbības metodes atbildēs uz sekojošiem jautājumiem:

- 1. Kurā Ķekavas novada kopienu dzīves stadijā esam? Kādas ir mūsu kopienas?*
- 2. Iekļaušana vai līdzdalība? Realizēšanas izaicinājumi.*
- 3. Vai iedzīvotāju kopienas “seja” jeb vadītājs ir kopienas identitātes atslēga, līdzīgi kā fiziskas vietas identitātes atslēga?*
- 4. Kuras sadarbības metodes ir vispiemērotākās darbā ar kopienām Ķekavas novadā?*
- 5. Kādi ir aktīvās līdzdalības kritēriji, lai novērtētu iedzīvotāju kopienas darbības aktivitātes, iesaisti pilsoniskās sabiedrības veidošanā?*

Dokumentā ir apskatīta Latvijas un citu valstu pieredze iedzīvotāju kopienu darbībā un sadarbībā ar pašvaldībām, kā arī atbalsta instrumentu pielietošanā.

Metodoloģija palīdzēs gan pašām iedzīvotāju kopienām, gan pārējām nevalstiskā sektora organizācijām, un citiem interesentiem, t.sk. pašvaldības pārstāvjiem, izzināt un novērtēt iedzīvotāju kopienu veidošanās tendences novadā, iespējamās savstarpējās sadarbības un līdzības aspektus, lai viena iedzīvotāju kopiena varētu pārņemt citas kopienas pieredzi tās veidošanā un attīstībā.

Metodoloģija ir izstrādāta, iesaistot ieinteresētos iedzīvotāju kopienu pārstāvjus un diskutējot, kopienu sarunās testējot tajā iekļautos aspektus.

Situācijas raksturojums: Ķekavas novada aktīvie iedzīvotāji, NVO un kopienas, “Daugavkrasta” loma

Saskaņā ar 2020.gada datiem Ķekavas novadā ir reģistrētas 289 biedrības, 11 nodibinājumi un 3 arodbiedrības¹. Ķekavas novada trešā pozīcija Latvijā pēc NVO skaita ir fiksēta jau Sabiedrības integrācijas fonda pētījumā 2013.gadā².

Saskaņā ar partnerību “Pierīgas partnerība” un “Daugavkrasts” Lursoft datu analīzi 2021.gada pētījumā “Nevalstisko organizāciju atbalsta nodrošinājums Mārupes, Olaines un Ķekavas novados” Ķekavas novadā pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021.gadā ir reģistrētas 375 biedrības un 13 nodibinājumi³. Kaut gan kopējais NVO skaits novadā ir iespaidīgs, taču organizāciju darbība nav regulāra, par ko liecina pētījumā veiktās intervijas ar NVO pārstāvjiem. Kaut arī nevalstiskās organizācijas pēc to struktūras un darbības novadā ir dažādas, tās veido aktīvi cilvēki ar spožām idejām un vēlmi darboties sabiedrības labā, tie ir cilvēki, kuri bieži “*sabiedrības neizdarību uzņemas uz sevi*”. Tas, pēc pētnieku domām, labi atbilst arī kopējai situācijai Latvijas nevalstiskajā sektorā, kas jāņem vērā pie attīstības un sadarbības attiecību veidošanas ar iedzīvotāju NVO un kopienām.

Visticamāk, kopienu veidošanās process aizsākas tieši ar aktīvajiem cilvēkiem (piem. Mežinieku kopiena, Rakaru ielas pašpārvaldes kopiena, Kažoku ciema vietrades kopa, Daugmales aktīvie iedzīvotāji), kuri spēj pulcēt domubiedrus un iesaistīt tos dažādos pašpārvaldes un vietrades procesos. Metodoloģija ir veidota ņemot vērā partnerības “Daugavkrasts” kā NVO un kopienu resursu centra uzkrātās zināšanas un plānotās aktivitātes sadarbības rosināšanai ar pilsonisko sabiedrību.

Aktīvo iedzīvotāju fonda finansētā projekta “Partnerības Daugavkrasts kapacitātes stiprināšana jaunas funkcijas attīstīšanai” pētījumos⁴ ir aprakstīts līdzdalības vakuums novadā, kurš radies iztrūkstot sadarbības mehānismiem, mērķtiecīgiem finansējuma instrumentiem. Vienlaikus novadu reformas rezultātā novadam ir pievienotas bijušās Baldones novada teritorijas, kam raksturīgs salīdzinoši mazāks apdzīvotības blīvums plašā teritorij. Tādēļ ir īpaši svarīgi virzīt novada līdzsvarotas attīstības principus plānošanā un rīcībā. Partnerība “Daugavkrasts” sadarbojas ar pašvaldību jaunas līdzdalības sistēmas izveidošanai, kas ļautu pašvaldībai saslēgt kopdarbam un izmantot savu resursu – novada NVO sektoru. “Daugavkrasta” pārmaiņu process par NVO resursu centru un vienas pieturas aģentūru novada aktīvajiem iedzīvotājiem, ļaus to izdarīt īsā un vidējā termiņā, veicinot līdzdalības marķieru sasniegšanu, kuri iezīmēti novada attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam. Šis resurss būs būtisks atbalsts arī kopienām un tiem aktīvajiem iedzīvotājiem, kas atrodas savu kopienu kristalizācijas procesa sākumā.

Lai iezīmētu sākumpunktu kopienu izzināšanas darbam, šī projekta „Ceļa karte iedzīvotāju kopienu stiprināšanai” ietvaros eksperte Inese Kukle organizēja aptauju Latvijas kopienām par sadarbību ar pašvaldību, aptaujājot novada un Latvijas kopienu

¹ <http://www.aprinkis.lv/index.php/sabiedriba/dzive-un-ticiba/15616-divi-latviesi-tris-biedribas-nvo-pierigas-novados-2-dala>

² <https://www.sif.gov.lv/lv/media/67/download>

³ <https://www.pierigaspartneriba.lv/wp-content/uploads/2021/10/Petijums-Pieriga-NVO.pdf>

⁴ https://daugavkrasts.lv/wp-content/uploads/2021/12/060422_Vadlinijas_NVO_pasvaldiba.pdf

pārstāvjus. Aptaujā tika aicināti piedalīties jau esošu teritoriālu/apkaimju kopienu izveidotāji, aktīvisti, līderi.

Aptauja tika veikta, lai izzinātu kopienas - noskaidrotu to līdzšinējo pieredzi sadarbībā ar pašvaldību, izstrādātu vadlīnijas sadarbības optimizēšanai un ieteiktu pašvaldībām efektīvākos atbalsta instrumentus, kas veicinātu kopienu veidošanu un to tālāko attīstību. Aptaujā piedalījās 17 kopienu aktīvisti, gan Pierīgas kopienu līderi, gan aktīvisti no Gulbenes un Sēlijas. Vairāki aptaujas dalībnieki bija no Kuldīgas, Cēsu puses un Ķekavas novada kopienām. Kopienu aptvertā apkaime pēc iedzīvotāju skaita ir ļoti dažāda: no 100 iedzīvotājiem (Kaldabruņa, Kažoku ciems) līdz par vairākiem tūkstošiem iedzīvotāju (Jaunolaine, Liepa, Jāņupe). Aptaujā piedalījās 6 pārstāvji no Ķekavas novada. Arī to pārstāvēto kopienu darbības laiks ir dažāds: no veidošanās procesā esošām līdz kopienai ar jau lielu – virs 6 gadi darbības pieredzi.

Uz Ineses Kukles veiktās aptaujas rezultātiem izdarīsim atsauci turpmāk. Aptaujas materiāli pieejami Partnerībā “Daugavkrasts”.

Līdzdalība teorijā, likumos un praksē

Kas ir sabiedrības līdzdalība Latvijā?

Sabiedrības līdzdalība⁵ ir iedzīvotāju, sabiedrības un nevalstisko organizāciju iesaistīšanās politikas veidošanas procesā.

Sabiedrības līdzdalības mērķis ir nodrošināt, lai publiskās pārvaldes pieņemtie lēmumi būtu atbilstoši sabiedrības vajadzībām, savlaicīgi izskaidroti un saprotami tiem, uz kuriem tie attieksies.

Sabiedrības līdzdalībai ir vairāki ieguvumi, kas kopumā vērsti uz regulējuma kvalitātes uzlabošanu – šajā procesā tiek identificēta īstā problēma, tiek izvērtētas iespējamās alternatīvas, savlaicīgi atklātas iespējamās regulējuma "blaknes", kā arī panākts, ka izstrādātie risinājumi ir efektīvi.

Sabiedrības pārstāvji var paust savu viedokli par attīstības plānošanas dokumentiem, tiesību aktu projektiem to izstrādes sākotnējā stadijā - ierosinot jaunu regulējumu, piedaloties problēmu konstatēšanā un alternatīvu noteikšanā, kā arī pārējos posmos - iesaistoties regulējuma darbības uzraudzībā, rezultātu novērtēšanā un izstrādājot priekšlikumus tā aktualizācijai. Savu viedokli var sniegt ikviens sabiedrības pārstāvis, kuru skar vai interesē risināmais jautājums. Katram sabiedrības pārstāvim ir tiesības saņemt atgriezenisko saikni par savu priekšlikumu.

Sabiedrības līdzdalību publiskās pārvaldes iestādes īsteno proaktīvi, meklējot efektīvākos veidus, kā iesaistīt un informēt sabiedrību, īpaši to sabiedrības daļu, kuru iecerētā darbība ietekmē vai varētu ietekmēt.

Sabiedrības līdzdalības kārtību regulē:

- Attīstības plānošanas sistēmas likums;
- Valsts pārvaldes iekārtas likums;
- Ministru kabineta 2009. gada 25. augusta noteikumi Nr. 970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā".

---

⁵ https://www.izm.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

Kā Latvijas iedzīvotāji paši novērtē savu līdzdalību? Lai novērtētu Latvijas iedzīvotāju pašu ierosinātu, organizētu un pārvaldītu līdzdalību ekonomiskajos, sociālajos, kultūras un politiskajos procesos, Latvijas Pilsoniskā Alianse izveidoja elektronisku aptaujas anketu “Sabiedrības līdzdalības portrets”. Aptaujā novērtē individuālu pilsonisko līdzdalību **11 dažādās līdzdalības formās**, kā arī iesaistes intensitāti.

Šobrīd iegūtie dati⁶ ļauj secināt, ka respondentu vidū **visizmantotākās un atbalstītākās pilsoņu līdzdalības formas ir:**

- Pēdējo četru gadu laikā dalība vēlēšanās,
- Brīvprātīga darbošanās nevalstiskā organizācijā,
- Dalība sabiedriski nozīmīgu jautājumu lemsanā, balsojot referendumā, piedaloties parakstu vākšanā un interneta balsojumos.

Savukārt **visretāk izmantotās pilsoņu līdzdalības formas ir:**

- Dalība kampaņās, demonstrācijās, piketos, mītiņos,
- Iesaistīšanās vietēja līmeņa pārvaldē – skolas vecāku padomē, draudzes padomē, iedzīvotāju rīcības komitejās u.c.,
- Iesaistīšanās iedzīvotāju interešu un tiesību pārstāvībā – tiekoties un sazinoties ar valsts un pašvaldību ierēdņiem, darbiniekiem un amatpersonām, politiķiem, sniedzot rakstiskus ieteikumus.

Iesaistīšanās vietēja līmeņa valsts pārvaldē ir maz izmantota līdzdalības forma, kas, visticamāk, atstāj kavējošu ietekmi arī uz kopienu veidošanās procesu, jo kopienas ir viena no kolektīvas, vietēja līmeņa līdzdalības formām.

Kas ir kopienu līdzdalība

Kopienu līdzdalība ir iedzīvotāju iesaistīšanās un kopdarbība kopienas (teritoriālās, interešu, interešu pārstāvības) ietvaros, lai atrisinātu konkrētas problēmas. Iedzīvotājus nevar piespiest “līdzdalībai” projektos, kas ietekmē viņu dzīvi, bet šādai līdzdalībai ir katrreiz jārada iespēja. Līdzdalība ir cilvēktiesības, kas ir demokrātijas pamatā. Kopienu līdzdalība ir īpaši svarīga risinot civilās krīzes, veselības aprūpes, sociālo pakalpojumu infrastruktūras vai citas infrastruktūras pieejamības/uzlabojumu vajadzības. Latvijas kopienas tipiski izvēlas juridiskā statusa iegūšanu, parasti nodibinot biedrību. Šī projekta ietvaros Ineses Kukles veiktajā aptaujā konstatēts, ka lielākā daļa kopienu ir ieguvušas juridisku statusu, nodibinot biedrību, kā Mežinieku apkaimes biedrība, Rakaru ielas apsaimniekošanas biedrība, vai interešu kopiena biedrība “Ūdensmalu attīstībai”, kas pārstāv ūdensmalu kopienu intereses. Ceturtā daļa to vēl nav izdarījušas, taču atzīst ka tas ir nepieciešams. Vien sestdaļa kopienu neredz vajadzību dibināt biedrību.

Iekļaušana vai līdzdalība?

Šajā metodoloģijā lielāku uzmanību pievēršsim līdzdalības mehānismiem, kas rodas realizējot pieeju “no apakšas uz augšu” un atspoguļo patieso situāciju kopienā, tās prioritātes un vajadzības. Izmantosim terminu līdzdalības organizators, kas Tomēr ir jāuzsver arī, ka šī metodoloģija būtu skaidrojama un izplatāma līdzdalības organizatoru vidū Ķekavas novada pašvaldībā, kuras nozīmīgo lomu kopienu rosināšanas procesos ir uzsvēruši novada kopienu pārstāvji šī projekta ietvaros veiktajā aptaujā, tomēr atzīmējot arī nepietiekošu pašvaldības ieinteresētību un sadarbību.

---

⁶https://nvo.lv/lv/blog_post/uzzini_kadas_ir_popularakas_un_visretak_izmantotas_pilsoniskas_lidzdalibas_formas_latvija

Ineses Kukles aptaujas secinājumu sadaļā teikts: *“Latvijā ir krasi atšķirīgas pašvaldības pēc atbalsta sniegšanas iedzīvotāju apvienībām, ieinteresētības kopienu attīstībā. Pašvaldību attieksme ir ļoti dažāda un būtiska loma varētu būt personālijām. Taču labā ziņa ir, ka ir iespējama kopienas izveide arī bez pašvaldības iesaistes un atbalsta, taču šādu gadījumu valstī nav daudz. Ķekavas novads ir viens no tiem, kur kopienas spējušas aktivizēties, veidoties arī bez būtiska pašvaldības atbalsta.”*

Ķekavas novadā kopienu veidošanās procesa kodolā ir iedzīvotāji, kam raksturīgas Dr.paed. Aijas Tūnas aprakstītās līdzdalīgu pilsoņu pazīmes: personiski atbildīgs pilsonis – godīgs, atbildīgs, ievēro likumus, atsaucas uz iniciatīvām; darbīgs un ar iniciatīvu apveltīts pilsonis – aktīvi piedalās sabiedriskajos procesos, ieņem līderu pozīcijas iedibinātajās sistēmās un kopienas struktūrās; pilsonis, kas sekmē taisnīguma ievērošanu sabiedrībā – analizē un maina esošās sistēmas un struktūras, ja tās ilgākā laika posmā nespēj nodrošināt taisnīgumu⁷.

Atbildot uz šādu pilsonisko iniciatīvu, pašvaldības darbiniekiem vajadzētu attīstīt iekļaušanas procesu un izveidot pastāvīgu kopienu un NVO iekļaušanas sistēmu. Šo procesu centrā varētu būt Ineses Kukles aptaujā identificētā vienotā informācijas platforma. Interesanti, ka Ķekavas novadā jaunu kopienu izveidei par pašvaldības finansiālu atbalstu būtiskāks šķiet informatīvais, citu kopienu labās prakses piemēru popularizēšanas un pieredzes iegūšanas veicināšanas atbalsts. Savukārt Ķekavas novada aktīvie ļaudis augstāk kā vidēji valstī novērtē kopīgas kopienu platformas izveides nozīmību gan jaunu kopienu izveidē, gan esošo attīstībā.

Arī analizējot finansējuma pieejamību un jaunu mērķtiecīgu finanšu instrumentu plānošanu, pašvaldībai būtu jāvadās no iekļaušanas labās prakses principiem, kas aprakstīti Līgas Stafeckas 2022.gadā izstrādātajās vadlīnijās Partnerībai “Daugavkrasts” un Ķekavas novada pašvaldībai par sabiedrības līdzdalību, bet finansēto projektu realizēšanas kritērijiem būtu jāsaistās ar kopienu līdzdalības rādītājiem, lai veicinātu līdzdalības organizatoru prasmes un izpratni kopienu ietvaros.

Kopienas līdzdalības formas

- **Vajadzību izvērtēšana** – viedokļu apkopošana par nepieciešamajiem uzlabojumiem, mērķu prioretizēšana un pārrunas ar iestādēm, piemēram, par veloceļa izveidošanu cauri Daugmalei uz Ķekavu, vai zinošu, plānveida, kopienu vajadzībās sakņotu pieeju atpūtas vietu attīstībai pie ūdensmalām novadā;
- **Plānošana** – mērķu formulēšana, vienošanās par rīcībām, kritizēšana. Piemēram – Mežinieku apkaimes māju norāžu izvietošana, sākotnēji skeptisko kopienas dalībnieku pārliecināšana;
- **Mobilizēšana** – kopienas izpratnes veidošana par vajadzībām, pārstāvības un organizācijas struktūru atbalstīšana vai izveidošanās kopienas ietvaros, piemēram Mežinieku apkaimes pārstāvības deleģējums valdei, kas atbalstīts parakstu kampaņā;
- **Apmācības** – piedalīšanās formālās vai neformālās apmācībās, lai uzlabotu saziņu, apbūves un labiekārtošanas procesus, kā arī finanšu pratību, piemēram, kopienu līderu apmācības;

---

⁷ https://kulturaskanons.lv/wp-content/uploads/2018/04/atbalsta_materiali_pilsoniskas_audzinasanas_un_pilsoniskas_līdzdalības_sekmesanai_2018.pdf

- **Ieviešana** – iesaistīšanās pārvaldībā: tieši piedaloties apbūves vai uzlabojumu procesā ar darbiem vai materiāliem, ziedojot naudu izmaksu segšanai, vai biedru naudām kopienas organizācijās, piemēram kaimiņu sadarbība atpūtas vietas pie Misas iekātošanā Kažoku ciemā, vai Baldones mūzikas skolas vecāku biedrība skolas mūzikas instrumentu klāsta bagātināšanai;
- **Monitorings un izvērtēšana** – līdzdalība paveiktā darba novērtēšanā, lemsana par turpmāk nepieciešamajiem uzlabojumiem, un jauno vajadzību pārdefinēšana, piemēram Baldones teritorijas NVO aktīvistu apspriežu un diskusiju process par pievienošanos Partnerībai “Daugavkrasts”, vai palikšanu Partnerības “Zied Zeme” teritorijā.

Šī projekta ietvaros Ineses Kukles veiktajā aptaujā respondenti uzrādījuši šādus iemeslus kopienu darbības aizsākšanai:

- Iedzīvotāju kopsapulce, ar mērķi lemt par apkaimes attīstības jautājumiem vai lai apzinātu vajadzības (3 atbildes, no tām Ķekavas novadā – 2 atbildes),
- Kāds pasākums ar kopīgu fizisku darbību – talku, rotaļu laukuma izveidošanu (3 atbildes, no tām Ķekavas novadā - 1)
- Pasākums ar mērķi svinēt, dalīties atmiņās (3 atbildes, no tām Ķekavas nov. - 1),
- Projekts (2 atbildes)
- Sportiskas aktivitātes (1 atbilde no Ķekavas novada)

Bieži cilvēki izlemj par kopienas virzītu rīcību, jo ir patiesi pārliecināti par savām vajadzībām. Tomēr plānojot un sadalot finanšu instrumentus pilsoniskās sabiedrības līdzdalības formu atbalstam, tostarp kopienu līdzdalībai, ierēdņi bieži pieņem, ka cilvēkus varēs mudināt sadarboties tikai ar naudas atlīdzību, un, ka sabiedrībai nav patiesas intereses par katra tās locekļa, vai kopienas nākotni. Bieži vien šāds pieņēmums rodas, jo paši finanšu instrumentu plānotāji ir strādājuši izvairoties no padziļināta dialoga ar savu mērķa auditoriju, par līdzekļu sadalījumu nekonsultējoties ar kopienām. Lai šādas visai tipiskas situācijas neattīstītu, nepieciešama iekļaujošā pieeja pašvaldības darbā ar kopienām.

Interesanti, ka aptaujā neviens no Ķekavas novada kopienu pārstāvjiem par noteicošo faktoru kopienu izveidē neuzskatīja projektu, fondu līdzekļu piesaisti, kas kopumā citur valstī bija vispopulārākā atbilde.

Kopienu līdzdalību rosinošie faktori

Minēsim dažus no populārākajiem iemesliem, kādēļ iedzīvotāji parasti vēlas iesaistīties kopdarbā:

- Kopienu līdzdalība rosina cilvēkus strādāt kopā – cilvēki iegūst kopienas piederības sajūtu un gandarījumu par labumiem, ko devusi viņu iesaiste;
- Sociālas, reliģiskas vai tradicionālas saistības palīdzēt otram;
- Patiesa kopienu līdzdalība: cilvēki saskata patiesu nepieciešamību uzlabot savas dzīves un kopienas dzīvi kopumā;
- Naudas atlīdzība.

Kopienu līdzdalību bremzējošie faktori

- Netaisnīga darba vai ieguvumu/labuma sadale kopienā;
- Izteikti individuālistiska sabiedrība, kurai nav vispār, vai ir neattīstīta izpratne par kopienā;

- Pārlicība, ka par situācijas uzlabojumu jā rūpējas valstij/iestādēm;
- Pašvaldības/finansētāju attieksme pret kopienas locekļiem – ja pret viņiem izturas, kā pret bezpalīdzīgiem, nekompetentiem, vienaldzīgiem, tad cilvēki, visticamāk, tieši tā arī uzvedīsies.

Iedzīvotāji vairākumā ir gatavi sadarbībai katrs atsevišķi. Galvenais līdzdalību bremzējošais faktors ir līdzdalības organizatoru – pašvaldības iestāžu, finansētāju, kopienu aktīvistu attieksme. Ja līdzdalības organizatori pret cilvēkiem izturas ar cieņu, uzklausa un mācās, ņemot vērā viņu vajadzības, pieredzi un, kur nepieciešams, mainot rīcības, tad kopienai būs vieglāk nonākt pie iekšējās vienošanās, bet līdzdalības organizatoriem – pie pārdomātām un cilvēku līdzdalību mobilizējošām programmām. Visos līmeņos līdzdalības organizatori, kuri sagaida, ka kopiena būs tiem pateicīga par darbu, bet tajā pašā laikā izturas nevērīgi un neiejūtīgi pret katru tās locekli, varbūt “sabužinās” savu ego un ieliks ķeksīti atskaitē, bet reālajā dzīvē panāks maz.

Plānojot jebkuru mērķtiecīgu investīciju, kopienas līdzdalība ir milzīgs ieguldījums efektivitātē un rezultātu ilgtspējā. Ja līdzdalības organizatori nespēj attiekties pret savām kopienām ar cieņu, vai dod priekšroku kādiem cilvēkiem, vai grupām kopienās, tad tam var būt pat ļoti iznīcinoša ietekme. Tādēļ ir īpaši svarīgi jau agrīnos kopienu līdzdalības veidošanās posmos ievērot un paturēt prātā sadarbības ētiku un identificēt galvenos “spēlētājus” kopienās.

Kopienu darbs un darītāji

Līdzdalības darba organizatori

Iedzīvotāji vairākumā ir gatavi sadarbībai katrs atsevišķi. Galvenais līdzdalību bremzējošais faktors ir līdzdalības organizatoru – pašvaldības iestāžu, finansētāju, kopienu aktīvistu attieksme. Šie cilvēki visbiežāk organizē un veicina līdzdalību vai nu savu amata pienākumu ietvaros, vai brīvprātīgi, realizējot savu pilsonisko līdzdalību, lai risinātu konkrētas vajadzības. Ja līdzdalības organizatori pret cilvēkiem izturas ar cieņu, uzklausa un mācās, ņemot vērā viņu vajadzības, pieredzi un, kur nepieciešams, mainot rīcības, tad kopienai būs vieglāk nonākt pie iekšējās vienošanās, bet līdzdalības organizatoriem – pie pārdomātām un cilvēku līdzdalību mobilizējošām programmām. Visos līmeņos līdzdalības organizatori, kuri sagaida, ka kopiena būs tiem pateicīga par darbu, bet tajā pašā laikā izturas nevērīgi un neiejūtīgi pret katru tās locekli, varbūt “sabužinās” savu ego un ieliks ķeksīti atskaitē, bet reālajā dzīvē panāks maz.

Plānojot jebkuru mērķtiecīgu investīciju, kopienas līdzdalība ir milzīgs ieguldījums efektivitātē un rezultātu ilgtspējā. Ja līdzdalības organizatori nespēj attiekties pret savām kopienām ar cieņu, vai dod priekšroku kādiem cilvēkiem, vai grupām kopienās, tad tam var būt pat ļoti iznīcinoša ietekme. Tādēļ ir īpaši svarīgi jau agrīnos kopienu līdzdalības veidošanās posmos ievērot un paturēt prātā sadarbības ētiku un identificēt galvenos “spēlētājus” kopienās.

Novada kopienu kristalizācijas centri – kur meklēt kopienu līderus?

Kopienas līdzdalībai ir raksturīgi, ka ne visi kopienas dalībnieki vienādā mērā vēlas iesaistīties rīcībās, tāpēc ir svarīgi izpētīt to, kādā veidā katrā kopienā kopdarbs notiek ikdienā. Ķekavas novadā Partnerības “Daugavkrasts” pieredze liecina, ka kopdarbu, informācijas apriti un saziņu kopienas iekšienē rosina kopienu aktīvistu. Viņi arī ir ieinteresēti puse sadarbībā ar novada, finansētāju un citu kopienu līdzdalības

organizatoriem. Tādēļ šo cilvēku apzināšana un mērķtiecīgs darbs ar viņiem varētu būt efektīvākais ceļš uz aktīvām un līdzdalīgām iedzīvotāju kopienām Ķekavas novadā.

Kopienų aptaujā šī projekta ietvaros secināts, ka jaunu kopienų izveidei par pašvaldības finansiālu atbalstu būtiskāks ir informatīvais, citu kopienų labās prakses piemēru popularizēšanas un pieredzes iegūšanas veicināšanas atbalsts. Ķekavas novada aktīvie ļaudis augstāk kā vidēji valstī novērtē kopīgas kopienų platformas izveides nozīmību gan jaunu kopienų izveidē, gan esošo attīstībā.

Kopienų mobilizēšana

Jāsaprot, ka kopienų līdzdalības procesā nepieciešams precīzi zināt, kādas ir katras kopienų vajadzības un katra kopienų dalībnieka prioritātes, jo tās nereti ir mazāk acīmredzamas, nekā iedzīvotāju biedrību definētie mērķi, vai profesionālo apvienību intereses. Ķekavas novadā kā NVO, tā kopienų atslēga ir aktīvie iedzīvotāji.

1. **Motivācija.** Uzsākot procesu, ir nepieciešama koordinēta līdzdalības organizatoru rīcība, lai atrastu kopienų līderus – “kristalizācijas centrus” un nodibinātu pirmo tiešo kontaktu. Ir svarīgi, ka saziņā cenšas iegūt visu kopienų dalībnieku viedokļa pārstāvību. Atbildot uz aptaujas jautājumu par iedzīvotāju motivāciju iesaistīties kopienų darbā, Latvijas kopienās redzama aktīva līdera ietekme, kā arī tas, ka cilvēkiem ļoti svarīga ir socializēšanās un vēlme būt piederīgiem apkaimes sabiedrībai. Svarīgs motivators ir arī kādas apkaimes problēmas risināšana un misijas sajūta, apziņa, ka tiek veidota labāka vide sev un bērniem.
2. **Rosināšana.** Turpinot, līdzdalības organizatoriem ir nepieciešams iegūt pilnīgu izpratni par to, kas motivē katru konkrēto kopienų saliedēties un, vai “kristalizācijas centriem” ir kopienų potenciāls. Šim nolūkam noder kopienų līderu mācības, apspriedes, pieredzes apmaiņas tikšanās.
3. **Kapacitātes veidošana.** Kopienų līmenī kapacitāte ir konkrētas iemaņas un pārlicība par saviem spēkiem. Vai tā būtu kopienų rīcība plūdu gadījumā, vai palīdzība senioriem pandēmijas uzliesmojuma laikā, vai sadarbošanās skolas bērnu pavadīšanā uz autobusu, kas apstājas tumšajā diennakts laikā uz neapgaismota ceļa, vai sabiedriskās kārtības un drošības uzturēšanas pasākumi kopienā sadarbībā ar pašvaldības policiju, vai ielas svētku svinēšana, vai mājas siltināšanas un apsaimniekošana sadarbībā ar pašvaldību, vai labiekārtojumi kopienų dalībniekiem nepieciešamajā sporta un atpūtas infrastruktūrā, vai dabas pamatņu aizsardzība un ainavu aizsardzība, konkrētas zemāk aprakstītas rīcības un tām piesaistītas prasmes būs ilgtermiņa ieguldījums dažādu sabiedrības slāņu motivēšanai un rosināšanai kopienās.

Kopienu pieredze Ķekavas novadā. Mežinieki.

<https://www.mežinieki.lv/>

Mežinieku apkaime

Sākums Ziedot Mežinieki Dienasgrāmata Par biedrību More

Augam Mežiniekos!

Esi sveicināts Mežinieku apkaimes mājaspalāt!

Pirmā un līdz šim vislielāko institucionālo briedumu sasniegusi kopiena novadā ir biedrība “Mežinieku apkaimes attīstībai”. Pašu vārdiem, biedrība ir Plakanciema un Mellupu apkaimes aktīvo iedzīvotāju kopiena Ķekavas novadā, kas darbojas, lai sekmētu pievilcīgas dzīves vides veidošanos apkaimē, kā arī lai aktivizētu un saliedētu vietējos iedzīvotājus kopīgu, vērtībās balstītu mērķu labā. Kopienas galvenās vērtības ir:

- dabiska, nepiesārņota daba: Mīsas upe, meži;
- kopīgas tradīcijas, Latvijai tradicionālā viensētu apdzīvojuma mantojuma saglabāšana;
- sadarbība un atbildība vienam pret otru un kopienu kopumā.

Biedrība palīdz pašiem iedzīvotājiem radīt pastāvošo problēmu risinājumus.

Biedrības pārstāve Inese Kukle analizē, ka kopienai ir divi stūrakmeņi

1. Koprādīta sadarbspējīga vide:

- a. savstarpējās saziņas tīkls vai e-platforma,
- b. kopīga izpratne par vienotu identitāti: savs logo, kopīgas vērtības, piesaiste teritorijai,
- c. skaidra tālākā attīstība: stratēģija, attīstības vai rīcības plāni,
- d. ir kopīga fiziska telpa, vieta kur pulcēties (arī ārtelpa),
- e. informācija, datu bāze par kopienas resursiem (cilvēki, materiāli tehniskie resursi, prasmes),
- f. iedibinātas kopienas tradīcijas,
- g. izveidojusies kopienas organizācija; zināmi aktīvā kodola pienākumi jeb kompetences, ir noteikts darbības stils, regularitāte, sanāksmes tiek protokolētas, pārējie kopienas locekļi var ar tiem iepazīties,
- h. radīta regulāra informēšanas sistēma par kopienu, kas sasniedz visus kopienas dalībniekus, neatkarīgi no viņu e-pieejas vai prasmēm.

2. Kopienas ļaudis – sadarbspējīga apkaimes sabiedrība

- a. uztver info par kopienas lietām,
- b. izsaka viedokli par kopienas jautājumiem,
- c. iesaistās kopienas darbībās kāda pavadībā,
- d. atbild par kādu procesu, darbību, organizē citus.

I.Kukle uzsver, ka liela nozīme ir ārējam kopienas tēlam; mājas lapai, sociālo tīklu profiliem, t.i plašākai sabiedrībai ir jābūt iespējai regulāri uzzināt jaunumus par kopienu.

Mežinieku kopiena izmanto šos kritērijus, lai analizētu un izmērītu atdevi pašu organizētajās aktivitātēs, lai prognozētu kopienas iesaisti, kā arī, lai rosinātu kopienas dalībniekus jaunam, aktīvākam līdzdalības līmenim kopienas dzīvē.

Kopienu pieredze Latvijā. Valmieras novada fonds.

Valmieras novada fonds⁸ ir mūsdienīga labdarības organizācija, kura atbalsta vietējo iedzīvotāju iniciatīvu dzīves uzlabošanai Valmierā, Mazsalacas, Rūjienas, Naukšēnu, Burtnieku, Beverīnas un Kocēnu novados, par uzsvaru liekot, ka pašu resursiem un spēkiem varam veikt daudz labu darbu. Fonda mērķi ir ietekmēt kopienas - Valmieras un apkārtējo novadu – attīstību, atbalstīt tos iedzīvotājus, kuriem ir ieceres un vēlme pielikt savu roku, lai vieta kļūtu daudzveidīgāka un sakārtotāka.

Fonda idejas pamatā ir vietrade, tas darbojas aktivizējot vietējos līdzdalības organizatorus – aktīvos iedzīvotājus. Finanšu sadale notiek publisku konkursu veidā. Ir organizēta un aktīva dienaskārtība ziedotājiem, radot viņiem papildus labumus.

Kopienu filantropija jeb vietējā labdarība:

- veicina vietējo problēmu risināšanu ar vietējiem resursiem;
- veicina trīs sektoru – nevalstiskā, valsts un privātā – sadarbību;
- attīsta vietējās ziedošanas tradīcijas;
- rada iespēju īstenot vietējai sabiedrībai nozīmīgus projektus;
- rada iespēju ikvienam iesaistīties un līdzdarboties savas apkārtnes izaugsmes veicināšanā.

Neaizskaramais finanšu kapitāls

Viena no VNF prioritātēm fonda stabilitātes un darbības ilgtermiņa nodrošināšanai ir neaizskaramais finanšu kapitāls. Tie ir līdzekļi, kas tiek ieguldīti depozītos un citos finanšu tirgus instrumentos, lai nākotnē no gūtajiem ienākumiem finansētu aizvien jaunus vietējos projektus un nodrošinātu fonda administratīvo darbību. Tas ir veids, kā nodrošināt fonda īstenoto aktivitāšu nepārtrauktību un ilgtspēju.

KOPĀ karte

Izveidota, lai stiprinātu līdzšinējās labdarības aktivitātes un īstenotu jaunas ieceres Valmieras pilsētvides uzlabošanai un iedzīvotāju labklājības veicināšanai. Iepērkoties pie KOPĀ programmas partnera, pircējs saņem noteiktu atlaidi savam pirkumam, bet uzņēmējs no šī pirkuma zināmu procentu ziedo labdarībai, pārskaitot naudu fondam. Piemēram, iepērkoties pārtikas veikalā “Austris”, pircējs saņem 1,5% atlaidi, bet veikalu tīkls velta fondam 1%. Tādējādi valmierieši var praktiskā veidā palīdzēt savai pilsētai un tās iedzīvotājiem, vienkārši izvēloties iepirkties pie programmas KOPĀ partneriem. KOPĀ karti bez maksas var saņemt ikviens iedzīvotājs

VNF neaizskaramo kapitālu veido:

- 15% no ziedojumiem;
- mērķziedojumi tieši neaizskaramajam kapitālam;

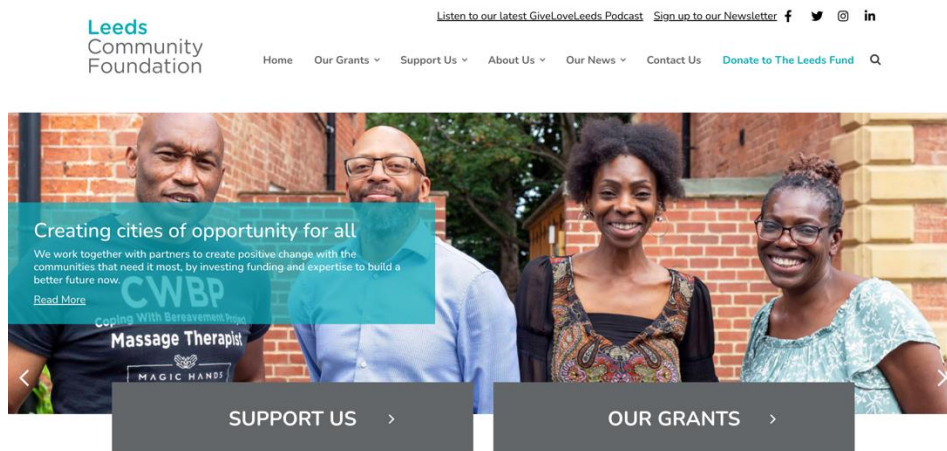
⁸ <https://www.vnf.lv/lv/par-vnf/>

- ienākumi no fonda saimnieciskās darbības (Ziemassvētku apsveikumu kartiņu akcija, valsts un pašvaldību pasūtījumu izpilde, labdarības stratēģiju izstrāde un citi pakalpojumi uzņēmumiem);
- peļņa no neaizskaramā kapitāla investēšanas.

Fondam ir 5 darbinieki. Iesaista brīvprātīgos, uztur brīvprātīgā darba iespēju katalogu Valmierā.

Visi fonda darbības rādītāji, amatpersonas un projektu vērtēšanas kritēriji ir caurspīdīgi, tas regulāri publisko gada pārskatus un sabiedriskā labuma atskaites.

Starptautiskā pieredze. Līdsas kopienu fonda kā finansēšanas instrumenta pieredze, Lielbritānija
<https://www.leedscf.org.uk/>

Neatkarīgais finansētājs Līdsas kopienu fonds izsniedz grantus, no budžeta, ko iegūst no gada biedra naudām 1000 EUR apmērā, un sniedz padomus Līdsas un Bredfordas kopienu organizācijām, lai veicinātu pozitīvas pārmaiņas. Fonda virsmērķis ir jēgpilnas sociālās ietekmes radīšana tūkstošiem vietējo iedzīvotāju, katru gadu. 20-21 gadā fonds sadalīja projektu finansējumam 4 miljonus GBP. Mājaslapa piedāvā vieglas un drošas ziedošanas iespējas.

Līdsas kopienu fonds ir reģiona lielākais neatkarīgais finansētājs un ir vienīgā šāda veida organizācija Līdsā un Bredfordā. Katru gadu tas sadarbojas ar simtiem kopienas organizāciju. Fonds ģenerē filantropiskus pasākumus un piesaista likumā noteikto finansējumu, lai piešķirtu dotācijas īpašu problēmu risināšanai. Tas paver neaizsargātām un bieži vien marginalizētām kopienām līdzdalības iespējas, tostarp veicinot prasmes, izglītību, veselību, kultūru un nodarbinātību. Vidējais viena granta apmērs ir 5000 GBP.

Fonds ir arī resursu (zināšanas, prasmes) centrs kopienu organizācijām. Kā organizācija, kas koncentrējas uz godīgas un iekļaujošas sabiedrības izveidi, Līdsas kopienu fonds strādā kopā ar finansējuma saņēmējām organizācijām, lai novērstu nevienlīdzību un radītu vairāk iespēju.

Līdsas kopienu fonds lepojas ar spēcīgu, uzticamu attiecībām ar Līdsas un Bredfordas vietējām kopienu organizācijām, atbalstītājiem un pašvaldību vadītājiem.

Līdsas kopienu fondam ir cieši un uzticami sakari ar ietekmes centriem, ieinteresētajām pusēm un vadītājiem visā reģionā. Fonds ir nodibinājis un iesakņojis attiecības daudzās plaukstošās uzņēmējdarbības nozarēs visā Līdsā, tāpēc biedra statuss fondā piedāvā

iespēju tīkloties ar citiem ietekmīgiem atbalstītājiem regulārajos fonda pasākumos, kā arī kopīgu ieguldījuma iespēju sabiedrības labā ar augsta profila lēmumu pieņēmējiem. Līdsas pašvaldība un pilsētas dome ir fonda biedri.

Fondam ir 14 nepilna laika darbinieki un vēstnieku programma. Visas fonda finansējuma piešķiršanas procedūras un projektu rezultātu kontroles sistēmas ir pilnībā caurspīdīgas, ir skaidra lēmumu apstrīdēšanas kārtība. Fonds apmāca finansējuma saņēmējus par labo praksi projektu realizācijā un rezultātu uzturēšanā.

Kopienu darba metodoloģija Ķekavas novadā

Partnerības “Daugavkrasts” taktiskie mērķi kopienu rosināšanai

1. Ātri, atpazīstami un precīzi sasniegt kopienu “kristalizācijas centrus” – aktīvos iedzīvotājus, kuri ir iepriekš izrādījuši interesi par sadarbību ar “Daugavkrastu” sadarbības projektu ietvaros, NVO tīklos un citur aktīvā līdzdalības procesā.
2. Konsekventi, atpazīstami un iekļaujoši sasniegt aktīvo iedzīvotāju kopas, kuras līdz šim nav iekļāvušās līdzdalības procesā kopā ar “Daugavkrastu”.
3. Identificēt katras kopienas motivatorus.
4. Noteikt kopienas līdzdalības stratēģiju, kas atbilst katras kopienas vajadzībām, sistematizēt.
5. Pieejami, atpazīstami un iedrošinoši uzrunāt kopienu līderus, jauniešu kopas un senioru organizācijas, kuras līdz šim nav iekļāvušās līdzdalības procesā kopā ar “Daugavkrastu”.
6. Izglītēt par priekšrocībām un ieguvumiem, ko sniedz biedra statuss Partnerībā “Daugavkrasts”, uzņemt jaunus biedrus – aktīvos iedzīvotājus, deleģēt viņiem pārstāvību un atbildību.
7. Attīstīt līdzdalības mehānismus sadarbībā ar pašvaldību.
8. Plānot kopienu līderu kapacitātes veicināšanu atbilstoši katras kopienas vajadzībām.

Līdzdalības mehānismi kopienu veidošanas procesā

Aktīvo iedzīvotāju fonda projektā “Partnerības Daugavkrasts kapacitātes stiprināšana jaunas funkcijas attīstīšanai” izpētot Partnerības “Daugavkrasts” kapacitāti laika periodā līdz 2023.gadam, kritiski izvērtējot sadarbības potenciālu un atbalsta intensitāti no pašvaldības, kā arī esošās personāla noslodzes un atbildību sadalījumu Partnerības biedru vidū, kā arī ņemot vērā Partnerības biedru idejas un atgriezenisko saiti fokusa grupās, rosinu izvēlēties **divus mehānismus kopienu līderu sasniegšanai un iesaistei:**

- digitālā līdzdalība;
- personiskā līdzdalība novada kopienu “Stropos”, jeb katras kopienas aktīvo iedzīvotāju uzturētos informācijas un sadarbības punktos (ideju pirmo reizi formulēja Līga Broduža “Daugavkrasta” biedru fokusa grupā, kā piemērs – Mežinieku kopiena, Rakaru ielas pašpārvaldes kopiena, Kažoku ciema vietrades kopa).

2021. gadā Latvijas Universitātē aizstāvētā promocijas darbā “Digitālās demokrātijas iespējas un ierobežojumi Latvijā”⁹ Dr.oec. Eduards Lielpēters raksta par digitālās līdzdalības nozīmi rīcībpolitikās: “Laikā, kad valsts pārvalde veido šo jomu jaunus noteikumus un regulējumus, ir būtiski, ka iedzīvotāji piedalās lēmumu pieņemšanas

---

⁹ <https://www.bvef.lu.lv/par-mums/zinas/zina/t/69623/>

procesā, tādā veidā nodrošinot, ka valsts pārvalde biznesa videi neuzspiež iestāžu pārstāvju vienpusēji radītus nosacījumus, bet, gluži pretēji, nosacījumi tiek izstrādāti ciešā sadarbībā ar iedzīvotājiem un ievērojot uzņēmumu intereses.”

Plānojot kopienu rosināšanas rīcības un tam nepieciešamos Partnerības “Daugavkrasts” resursus, izmantosim Dr.oec. E.Lielpētera piedāvāto līdzdalības veicināšanas metodoloģiju, kas sastāv no trim secīgi ieviešamiem līmeņiem, un zīmolvedes Lolitas Ozoliņas piedāvājumu Partnerībai “Daugavkrasts: iedzīvotāju kopienu uzrunāšanai, jaunu biedru piesaistes plānam Ķekavas novada teritorijā, kas pamato kopienu “Stropu” iedarbināšanu ar visus novadniekus vienojošo vietas uzlabošanas un infrastruktūras veidošanas vajadzību, ko nepieciešams atbalstīt un izkopt kā līdzdalības aizsākumu kopienu vietradē.¹⁰

Šie divi mehānismi tiks atbalstīti ar rīcībām, projektu aktivitātēm un klātienes pasākumiem, ņemot vērā Partnerības “Daugavkrasts” resursus, pašvaldības atbalsta intensitāti, un epidemoloģiskās, arī sociālpolitiskās aktualitātes valstī.

Efektīva kopienas iekļaušanas stratēģija – rīcību karte

Kopienas līdzdalības organizatoriem un mērķtiecīgo finanšu instrumentu plānotājiem ieteicami desmit stratēģiskie rīcību virzieni, kuros plānot motivēšanu, rosināšanu un kapacitātes veidošanu¹¹.

---

¹⁰ https://daugavkrasts.lv/wp-content/uploads/2021/12/Ozolina_iedzivotaju_kopienu_izpete.pdf

¹¹ <https://icma.org/documents/building-effective-community-engagement-strategy>

Ko tālāk darīt? Kad izvēlēts katrai kopienai raksturīgais iesaistīšanās stratēģijas virziens, turpmākajam darbam varētu būt nepieciešama sadarbības metodoloģija, praktiski paņēmieni un sarunu metodes. Līdzdalības organizatoriem noderēs Eiropas Savienības aktīvo iedzīvotāju un pašvaldību vidē izmēģināta URBACT rīku krātuve integrētai, iekļaujošai un ilgtspējīgai urbānajai attīstībai, kuras rīki ir piemēroti darbam metropoļu areālos, tātad, labi derēs Rīgas metropoles areāla sastāvdaļā - Ķekavas novadā. Vairāk informācijas skatīt šeit <https://urbact.eu/toolbox-home>

“Partnerība “Daugavkrasts”” ir identificējusi sekojošus potenciālos kopienu aktīvistu “kristalizācijas centrus”, kuri sakrīt ar **NVO mērķa grupām** novadā:

- *pilsoniskās sabiedrības biedrības, kas strādā plašākas sabiedrības labā*
- *sporta organizācijas*
- *kultūras organizācijas*
- *teritoriālo kopienu līdzdalības organizatori*
- *aktīvo iedzīvotāju līdzdalības organizatori*
- *jauniešu kopas*
- *senioru kopas*

Kopienu idejas iesakņošana

Nemot vērā Ķekavas novada kultūrvēsturisko piesātinājumu, industriāli agrāro iedalījumu, un iedzīvotāju skaita pozitīvo dinamiku, Rīgas ietekmēto dažādo apdzīvotības intensitāti un, vienlaikus, nepieciešamību nodrošināt novada līdzsvarotu attīstību, kā arī īpaši paturot redzeslokā ATR rezultātā pievienoto Baldones teritoriju intereses, zīmolvedes Lolitas Ozoliņas piedāvājums Ķekavas novadam ir sakņots vietradē, lai tas varētu vienlīdz uzrunāt visus identificētos potenciālo jauno biedru segmentus. Vietas kopienai ir izšķiroša un būtiska loma cilvēka piederības reprezentēšanā un iedzīvināšanā.

Kopiena ir sociāli konstruēts jēdziens ar vairākām nozīmēm, taču galvenās iezīmes, kas to raksturo, ir kopīga identitāte, vietas sajūta, attiecību veidošana ar vidi un līdzcilvēkiem, un viennozīmīgi – kultūra.

Lolitas Ozoliņas ieskatā Ķekavas novada daudzveidību, kas ir nepieciešamais elements unikālās vietas radīšanas procesā, veido arī katra novadnieka mājas un katrs no mums. Aptaujās un fokusgrupās vieta, dažādu iemeslu raisīta piederība tai, un bažas par vietu attīstību ir galvenais motīvs. Visplašākos komentārus dažādās iedzīvotāju grupās sociālajos tīklos izraisa tieši ar vietu nesakārtotību, pārmaiņām, vai attīstību saistītās tēmas. Tai pat laikā novadnieki atzīst, ka nepārzina sava novada vietas, labprāt iepazītu tās un tur dzīvojošos cilvēkus.

Zīmolvede uzskata, ka visiem novadniekiem kopīga ir vēlme pēc savējo kopienas, pēc domapmaiņas un koprades, uzzināt, domāt, ietekmēt, pārliecināt, saukta par «tiekšanās identitāti». Novadu reformas rezultātā Ķekavas un Baldones novadu saplūšana dod iespēju ar jaunu skatu palūkoties uz novada dzīvi un vietām, kurās dzīvojam.

Līdz ar to vietrade ir visdažādāko iesaistes līmeņu novadniekus vienojošs elements un ir izmantojams par jauno biedru uzrunāšanas un sasniegšanas komunikācijas kodolu.

Vietražu (potenciālo “Daugavkrasta” biedru) vienojošās pazīmes

1. **Ģeogrāfiskās** – dzīves, pārvietošanās un uzturēšanās vietas.
2. **Demogrāfiskās** – vecums, tautība, dzimums, ģimenes lielums utt.
3. **Sociālekonomiskās** – paaudze, ekonomiskā labklājība, ģimenes dzīves cikls utt.
4. **Psihogrāfiskās** – dzīves stils, attieksmes, vērtības.
5. **Rīcības** – iesaiste, apmeklējums, patēriņš, lietošanas ieradumi utt.

“Daugavkrasta” komunikācijas resursa iedalījums pēc to intensitātes

Analizējot biedru fokusa grupās un organizācijas audita procesā identificēto informāciju, noteicu sekojošas grupas, kas ir resurss jauno biedru personiskas uzrunāšanas un digitālās līdzdalības kampaņai:

1. Primārie komunikācijas virzītāji ir **esošie Biedrības “Partnerība Daugavkrasts” biedri.**
2. Sekundārie: **Ķekavas novada iedzīvotāju mazās interešu un iniciatīvu grupas, to viedokļu līderi, jaunieši, seniori.**

3. Terciārā virzītāju grupa ir esošie **NVO spēlētāji Ķekavas un tuvējās apkaimēs (aktīvie/ pasīvie, interešu mērķi un darbības virzieni).**
4. Esošajā līdzdalības intensitātē, piešķirot uzticamību informācijai - **Ķekavas novada pašvaldība.**

Jauns vietrades saturs

Stratēģiskā vietrade

Radīt pievilcīgu vietu ieinteresētajām mērķgrupām, piemēram, darba vietu pieejamības veicināšana (nodarbinātības mērķis), iedzīvotāju talantu un kompetenču attīstība (izglītojošais mērķis), kopienas sadarbība un tīklošanās (vietas piederības mērķis), mūsdienīga infrastruktūra (ekonomiskais mērķis).

Vienošanās par kopīgiem stratēģiskiem attīstības mērķiem un prioritātēm. Plānošanas procesā maksimāli iesaistīt iedzīvotāju kopienas: ne tikai publiskajā apspriešanā, bet arī ideju un pakalpojumu dizainēšanā.

Radošā vietrade

Pamatā izaicinājumu un mērķu īstenošana notiek, izmantojot mākslas, kultūras un citu radošo jomu idejas un līdzekļus. Piemēram, radošā kvartāla izveide, koprades telpas izveide, kurā katram iedzīvotājam ir jārada savs vietas identitātes apliecinājums, kopprojekti un kopdarbi, kuros var iesaistīt dažādu paaudžu un sociāli demogrāfiskā profila iedzīvotājus.

Radošums ir jāapzina un jāizmanto vietas piederības aktivitāšu organizēšanā, kur iespējami dažādi formāti. Apzināt radošās personības – vēsturiskās un mūsdienu, kas ir dzīvojušas un radījušas novada ietvaros. Zīmīgi tēmturi, radoši objekti, ko izmantot sociālajos tīklos, fiziskā vidē, kas var kļūt par virtuālā satura tēmu.

Iedvesmo un motivē parādīt savu varēšanu. Vienmēr var vienoties par pašsaprotamām tēmām: mājas, daba, vide, dzīvestelpa, ko uzlabot, attīstīt, sakārtot.

Zīmolvede Lolita Ozoliņa iesaka noskaidrot iedzīvotāju mikro ikdienas vajadzības, identificēt dzīvesvietas nelabvēlīgās vietas jeb vietas, ar kurām nelepjas: objektus, ielas, ainavas utt., ko varētu attīstīt un noskaidrot pašu iedzīvotāju gatavību iesaistīties Partnerības “Daugavkrasts” aktivitātēs un plānos. Ķekavas novada vietu iepazīšanas tūre – ko Tu nezināji par... Pretnostatījumi – skaistais vs. neglītāis novadā, potenciāls vs. izaicinājumi utt.

Pragmatiski par Ķekavas novada iedzīvotāju kultūrvēsturiski atšķirīgajiem dzīves stāstiem un telpas veidošanos. Novada kopienas ir raibi «puhuri» – ciemati, ielas, apkaimes, katrs ar savu oriģinālo raksturu un stāstu.

Vietrades procesa centri

Ir nepieciešams identificēt faktiskās kopienas, apzināt to līderus, tajās esošās aktīvās un snaudošās NVO, kultūras un sporta organizācijas, kā arī pasīvos viedokļu līderus. Ķekavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas darba dokumenti norāda uz novada vietām, kurās varētu identificēt aktīvas, vietradē ieinteresētas kopienas, tomēr šis saraksts nav izmeļošs un kopienu robežas, vai vietražus vienojošās pazīmes, vai savstarpējās sadarbības modelis nav izpētīts.

Piemēram, Rakaru ielas kopiena ir labās vietas apsaimniekošanas prakses paraugs Ķekavas novada un Pierīgas mērogā, bet tā nav atspoguļota šajā tabulā.

Savukārt Dzērumi sastāv no vairākām vasarnieku un pastāvīgo iedzīvotāju kopienām, kuru teritorijas veido dārzkopības kooperatīvi, turpat Kažoku ciema kopiena veidojas no

pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuri kopā labiekārto Misas upes krastu un infrastruktūru bez kooperatīva struktūras, bet nevienai no minētajām kopienām nav lauku telpai raksturīgo pazīmju, kādas ir Mellupiem vai Mežinieku kopienai.

Te būtu veicams pamatīgāks izpētes darbs, ko Partnerība “Daugavkrasts” ir iecerējusi veikt projektos, kuru mērķis ir tieši novada kopienu līderi.

Apdzīvotuma struktūra un tipoloģija atbilstoši piecām plānošanas (apdzīvotuma) telpām Ķekavas novadā (ar attīstības tendenci līdz 2030.gadam un ilgtermiņā)									
Urbānā telpa		Centra telpa		Kultūrvēsturiskā telpa		Lauku telpa		Rekreācijas telpa	
Pilsēta	Baloži	Pilsēta	Ķekava	-	-	-	-	Pilsēta	Baldone
Apkaim-Ciemi	Krustkalni Valdlauči Rāmava Katlakalns Lapenieki	Apkaim-Ciemi	Odukalns Vimbukrogs	-	-	-	-	-	-
-	-	Ciemi	Alejas Krogsils Skujnieki Jaunsils	Ciemi	Daugmale Dzintari Bērmente	Ciemi	Mellupi Plakanciems Dzērumi	Ciemi	Sūnupes Vārpas Mencendarbe* Pulkarne Saulgoži Jenči
-	-	Mazciemi	Lielvārzi	-	-	Mazciemi	Katrīnmuīža Misas Kažoki	Mazciemi	Misa Sarma Pulkarne Riekstukalns
-	-	-	-	Viensētu grupas		Viensētu grupas		Viensētu grupas	
-	-	-	-	Viensētas		Viensētas		Viensētas	

Tabula “Ķekavas novada pilsētu un ciemu tipu hierarhija apdzīvotuma (plānošanas) telpā” (3.tabula, 20.lpp. “Ķekavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam, 2021.gada aktualizācija” (2021.gads, izstrādes stadijā), skatīt: https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_19095)

Dažas praktiski realizējamas idejas vietrades darba uzsākšanai, kas atbilst diviem līdzdalības mehānismiem tika izteiktas “Daugavkrasta” biedru fokusa grupu gaitā:

- Kopienai Stropu līmenī varētu izstrādāt regulāru un līdzdalību nodrošinošu vietas piederības projekta (aktivitāšu) izstrādes un komunikācijas plānu. Izmantot paša projekta gaitas publisku atspoguļošanu, publicitāti kā iespēju iesaistīties – izteikt viedokli, piedāvāt sadarbību, idejas utt.
- Izmantojot trīs digitālās un personiskās līdzdalības līmeņus būtu nepieciešams uzturēt un sekmēt vietas piederības veidošanas centienus un nepārtraukti izvērtēt situāciju, uzturot aktīvas komunikācijas, saliedēšanas iespējas.

Diskusiju rezultātā identificētie kopienu veidošanās posmi Ķekavas novadā

1. Aktīvo iedzīvotāju (potenciālo līdzdalības organizatoru) identificēšana sarunās par kopienu lietām.
2. Organizēto kopienu rosināšana atkarībā no to organizācijas pakāpes (sk. turpmāk Kopienu pašnovērtējuma rīks).
3. Katras kopienas vai aktīvo iedzīvotāju kopas vajadzību formulēšana un fiksēšana (sk. iepriekš Kopienu līdzdalības formas un turpmāk, Digitālā līdzdalība).

4. Kopienas motivācijas formulēšana: vietrade, problēmu kopums, intereses, iespējas regulāri informēt par savu darbību, organizētības pakāpe (pēc Kopienas līdzdalības stratēģijas Rīcību kartes, augstāk).
5. Izmantot “Daugavkrasta” NVO platformu zināšanu pārnesei par projektu konkursiem, līdzdalības iespējām, līdzdalības rosināšanas metodēm, projektu realizēšanas prasmēm un brīvprātību.
6. Labo piemēru popularizēšana: vizītes, sarunu vakari, pieredzes apmaiņas braucieni
7. Mentorings un attīstības mērīšana.
8. Kopienas interešu pārstāvība pašvaldībā.

Kopienas rosināšanas rīcības

1. Kopienas sadarbība un tīklošanās. Identificēt katras novada apdzīvotās vietas (vismaz 32) “kopienas kristalizācijas centru” – NVO vai aktīvistu, tīklot tos savā starpā, atspoguļot interaktīvajā kartē jaunizveidojamajā “Vienas pieturas NVO aģentā”;
2. Talantu un kompetenču attīstība. Izveidot kopienas Stropu, lokālu informācijas punktu, ko saturiski piepilda uzticamais “centrs”, piesaistīt tam kompetences un labumus ar “Daugavkrasta projektiem”, popularizēt uzziņu un sadarbības iespējas ar Stropiem “Daugavkrasta” tīklos;
3. Apzināt darba un dzīvošanas vietas, to pieejamību katrā no kopienām. Apzināt to, ar ko katrā kopienā lepojas un to, ar ko nelepojas, ko tur vajag uzlabot. Apzināt vietu vēsturi, nozīmīgos cilvēkus, unikālos resursus. Izvietot šo informāciju jaunizveidojamajā “Vienas pieturas NVO aģentā”;
4. Izveidot Stropu tīklu, piesaistīt tam īpašu gadskārtu pasākumu ar pašvaldības atbalstu;
5. Stropi kļūst par Partnerības ”Daugavkrasts” biedriem, caur tiem rosinām jaunu biedru pievienošanu, izzinot un kategorizējot tos saskaņā ar identificētajiem potenciālo biedru segmentiem;
6. Atspoguļot Stropu darbību “Vienas pieturas NVO aģentā” kategorijās:
  - a. Stropi (infocentrs)
  - b. Koprades telpas, sastapšanās telpas (iekštelpas un ārtelpas)
  - c. Kopprojekti
  - d. Kopdarbi (t.sk. talkas)
  - e. Vietu vēsture
  - f. Dzīves telpa, vai vietu stāsti

Digitālie risinājumi atbilstoši digitālās līdzdalības metodoloģijas līmeņiem

Biedru piesaistes procesa posms	Izglīt	Iesaistīt	Iekļaut

<p>Dienas kārtības veidošana</p>	<p>Informācija Daugavkrasta mājaslapā, izvērsta informācija Facebook @kekavasnovadaNVO, pasākumu reklāmas Instagram@; regulāra e-pasta ziņu lapa</p>	<p>Aptaujas par 6 rīcībām nepieciešamo informāciju sociālajos medijos un mājaslapā, nākotnes iniciatīvu apzināšana Vienas pieturas aģentā mājaslapā, balsošana Vienas pieturas aģentā par tālāk virzāmajām vietrades idejām</p>	<p>Informēšanās un diskusiju pasākumi sociālajos medijos par ierosinātajiem aktuālajiem tematiem; statistika par ierosinātajiem aktuālajiem tematiem un ieviešanas procesu mājas lapā; pārskatāms rīcību ieviešanas procesa attēlojums Vienas pieturas aģentā; individuālie pārskata ziņojumi e pastā par cilvēka ierosinātajām idejām un to virzības statusu</p>
<p>Lēmumu pieņemšana</p>	<p>Tiešsaistes tiešraides no sanāksmēm Daugavkrasta sanāksmēm sociālajos medijos un mājas lapā; sanāksmju kopsavilkumi mājas lapā; regulāra e pasta ziņulapa par konkrētiem tematiem</p>	<p>Stropu digitālais forums par aktuālajiem tematiem sociālajos medijos, mājas lapā vai Vienas pieturas aģentā; Iespēja piedāvāt rīcības ietvaros projektu idejas Vienas pieturas aģentā vai viedtālruņa aplikācijā</p>	<p>Pārskatāms rosinājumu virzības attēlojums Vienas pieturas aģentā (arī parādot iesaistīto individuālo dalībnieku skaitu); individuālie pārskata ziņojumi e-pastā par cilvēka ierosinātajām idejām un to virzības statusu; statistika par rīcību virzības gaitu Daugavkrasta mājas lapā</p>
<p>Biedru darba izvērtēšana un novērtēšana</p>	<p>Informācija sociālajos medijos, izvērsta informācija Daugavkrasta mājaslapā vai Vienas pieturas aģentā, regulāra e-pasta ziņu lapa par konkrētiem vietrades tematiem</p>	<p>Stropu digitālais forums par aktuālajiem tematiem sociālajos medijos, mājas lapā vai Vienas pieturas aģentā; Iespēja piedāvāt projektu idejas Vienas pieturas aģentā vai viedtālruņa aplikācijā</p>	<p>Līdzšinējo ieskaitīto individuālo dalībnieku aptauja Vienas pieturas aģentā vai viedtālruņa aplikācijā par apmierinātību ar ieviestajām rīcībām un iespējamiem tās uzlabojumiem</p>

Metodoloģijas ieviešanas procesa progresa novērtēšanas kritēriji

Metodoloģijas līmenis	Novērtējamie kritēriji	Kvalitatīvie indikatori	Kvantitatīvie indikatori
IZGLĪTOT	Aktivitāte Daugavkrasta Facebook@ kekavasnovadaNVO un Instagram@	Iedzīvotāju novērtējums par Stropiem, NVO vai personām, kuras varētu būt labais piemērs citiem	Ierakstu ar definētajiem tēmturiem, vai atslēgas vārdiem īpatsvars; līdzdalības tematu pārstāvības apjoms
	Aktivitāte Daugavkrasta mājaslapā	Iedzīvotāju novērtējums par Stropiem, NVO vai personām, kuras varētu būt labais piemērs citiem	Lietotāju skaits, ierakstu dalīšanās skaits
	Aktivitāte Vienas pieturas aģentā	Iedzīvotāju novērtējums par informācijas pieejamību un tās kvalitāti	Lietotāju skaits
	E-pasta izmantošana saziņā	Adresātu novērtējums par saņemto informāciju un tās kvalitāti	Adresātu skaits
	Iedzīvotāju vajadzības un izpratnes	Iedzīvotāju izpratne par demokrātiju, līdzdalību un aktuālajiem vietrades tematiem	Stropu, Daugavkrasta biedru skaits, kuri nodrošina informāciju par līdzdalību
	Iestāžu vajadzības un izpratnes	Pašvaldības pārstāvju novērtējums par demokrātijas procesu un iedzīvotāju līdzdalību	Pašvaldības pārstāvju skaits, kuru pienākumos ietilpst saziņa ar iedzīvotājiem
IESAISTĪT	Aktivitāte Daugavkrasta Facebook@ kekavasnovadaNVO un Instagram@	Negatīvo reakciju proporcija; komentāros paustā attieksme (atbalstoša, negatīva, neitrāla)	Iesaistošo ierakstu un ierakstu ar definētajiem tēmturiem proporcija; ārējo materiālu tiešsaīšu izmantošana; emocijikonnu, komentāru sadaļas un satura līdzlietošanas izmantojuma apjoms

	Stropu un Daugavkrasta biedru foruma darbība (sociālajos medijos, mājaslapā vai Viena spieturas aģentā)	Iedzīvotāju novērtējums par procesa kvalitāti	Dalībnieku skaits, ierakstu skaits; ierosināto ideju veiksmīgas īstenošanas reitings
	Aktivitāte Daugavkrasta mājaslapā	Iedzīvotāju novērtējums par procesa kvalitāti	Lietotāju skaits
	Aktivitāte Vienas pieturas aģentā	Iedzīvotāju novērtējums par procesa kvalitāti	Dalībnieku skaits, ierakstu skaits; ierosināto ideju veiksmīgas īstenošanas reitings
	E-pasta izmantošana sadarbībai	Adresātu novērtējums par saņemto informāciju un tās kvalitāti	Adresātu skaits
	Whatsap aplikācijas izmantošana	Iedzīvotāju novērtējums par procesa kvalitāti	Dalībnieku skaits, ierakstu skaits; ierosināto ideju veiksmīgas īstenošanas reitings
	Iedzīvotāju vajadzības un izpratnes	Iedzīvotāju novērtējums par Stropiem, NVO vai personām, kuras varētu būt labais piemērs citiem	Iedzīvotāju skaits, kuri ir piedalījušies lēmumu pieņemšanas procesā
	Pašvaldības vajadzības un izpratnes	Pašvaldības pārstāvju novērtējums par sadarbību ar iedzīvotājiem	Pašvaldības pārstāvju skaits, kuru pienākumos ietilpst saziņa ar iedzīvotājiem
IEKĻAUT	Aktivitāte Daugavkrasta sociālajos medijos	Iedzīvotāju novērtējums par Stropiem, NVO vai personām, kuras varētu būt labais piemērs citiem	Sekotāju skaits; aktivitāte komentāru sadaļā (atbildēšanas ātrums un atbildēto komentāru īpatsvars)
	Aktivitāte Daugavkrasta mājaslapā	Iedzīvotāju novērtējums par Stropiem, NVO vai personām, kuras varētu būt labais piemērs citiem	Lietotāju skaits
	Aktivitāte Vienas pieturas aģentā	Iedzīvotāju novērtējums par procesa kvalitāti	Regulāro un aktīvo dalībnieku skaits
	E-pasta izmantošana saziņai un sadarbībai	Adresātu novērtējums par	Adresātu un dalībnieku skaits

		saņemto informāciju un tās kvalitāti	
	Whatsap aplikācijas izmantošana	Iedzīvotāju novērtējums par saņemto informāciju un tās kvalitāti	Regulāro un aktīvo dalībnieku skaits
	Iedzīvotāju vajadzības un izpratnes	Iedzīvotāju uzticēšanās Daugavkrastam, iedzīvotāju uzticēšanās pašvaldībai; iedzīvotāju viedoklis par savu spēju ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu	Iedzīvotāju skaits, kuri regulāri un atkārtoti ir iesaistījušies lēmumu pieņemšanas procesā
	Pašvaldības vajadzības un izpratnes	Pašvaldības pārstāvju novērtējums par sadarbību ar iedzīvotājiem	Iedzīvotāju sniegtā ieguldījuma īpatsvars lēmumu pieņemšanas procesā
<i>Dr.oec.E.Lielpētera metodoloģijas konstrukcijas adaptācija</i>			

Kopienas pašnovērtējuma rīks

Šo jautājumu kopums ir sastādīts ņemot vērā iepriekš izklāstītās metodoloģijas pamatnostādnes, šī projekta ietvaros veikto kopienu anketēšanu un labās prakses piemērus. Jautājumi ir sakārtoti divos blokos, no kuriem pirmais ir piemērots aktīvo iedzīvotāju kopām, kuras ir savu kopienu kristalizācijas procesā un palīdzēs tām izzināt un saprast savu attīstības procesu. Otrais bloks ir piemērots kopienām, kuras jau ir organizējušās par biedrību vai nodibinājumu un kalpos, lai tās varētu ieraudzīt jaunas līdzdalības formas un formulēt līdzdalības stratēģijas.

Jūsu kopiena šodien

1. Kopienas līderis – ir, nav?
2. Līdera raksturojums – viens cilvēks, vai kodols: vairāki cilvēki. Kas viņi ir? Kāds ir viņu stāsts?
3. Vai līdera un aktīvā kodola pienākumi ir izrunāti un skaidri? Kādi tie ir?
4. Kas vairāk vieno: vieta, cilvēki, tradīcijas, vai aktivitātes?
5. Vai kopienai ir juridiska organizācija: biedrība vai nodibinājums?

Kā dzīvojam?

Sadarbspējīga kopienas vide

1. Vai kopienai ir sava identitāte, tikšanās vieta, logo, kopīgas vērtības, piesaiste teritorijai?

2. Kā kopiena sazinās (sociālie tīkli, Whatsapp grupas, tīkloties)?
3. Vai kopienai ir zināmi tās resursi: cilvēki, zināšanas, materiāli, ekipējums?
4. Vai kopienā notiek regulāra informēšana par aktualitātēm?
5. Vai kopiena stāsta par saviem darbiem uz āru? Kā?

Sadarbspējīga kopienas sabiedrība

Atbilde JĀ/NĒ

1. Vai ļaudis uztver info par kopienas lietām?
2. Vai izsaka viedokli par kopienas jautājumiem?
3. Vai iesaistās kopienas darbībās kāda pavadībā?
4. Vai paši atbild par kādu procesu, darbību, organizē citus?
5. Citas sadarbības formas _____ -

Kopienas izveidošanās un darbības aizsākšanās

Miniet iemeslu.

1. Vietrade – vajag risināt akūtas apkaimes problēmas, panākt attīstību, veidot sadarbību ar pašvaldību;
2. Gandarījums darboties kopā ar kaimiņiem, brīvprātība;
3. Sociālas, reliģiskas vai tradicionālas saistības palīdzēt otram;
4. Kāda kopīga tradīcija _____;
5. Sportošana;
6. Naudas atlīdzība;
7. Cits _____ -

Organizētas kopienas izvērtējums

Kodola pašvērtējums pēc kopienu līdzdalības stratēģijas 10 soļiem

1. Vai organizācija spēj uztvert un atbalstīt kopienas iniciatīvas un vai tā ir atvērta plašākai sabiedrības līdzdalībai?
2. Vai kopienā viesojas vēlētas amatpersonas un, vai kopienas pārstāvji dodas uz tikšanos ar amatpersonām par kopienas jautājumiem?
3. Vai kopiena ir izrunājusi un vienojusies par to, kādas tai ir nākotnes vajadzības?
4. Vai kopiena zina par to, kādi resursi ir pašvaldībai, lai palīdzētu viņu vajadzības risināt?
5. Vai ikdienā iedzīvotāji vēršas pie kopienas kodola ar savām vajadzībām un vai kodols seko līdzi, kā tās tiek realizētas?
6. Ar kādiem pasākumiem kopiena pulcina savējos?
7. Vai kopiena sadarbojas ar partneriem, kam ir citas intereses, vai tādiem, kuri neatrodas tās teritorijā? Ar kādiem? Kā jūs tos sasniedzat un kāpēc jūs tiem esat interesanti?
8. Kurā digitālajā vidē vai klātienes formātā notiek kopienas diskusiju forums?
9. Kā kopienas kodols iesaista kopienas ļaudis aktivitātēs?
10. Vai kopienai ir attīstības plāns trim, pieciem, desmit gadiem? Vai un kur to var redzēt?
11. Vai kopienai ir metodes, kā tā palīdz iedzīvotājiem ātri un caurskatāmi risināt viņu jautājumus pašvaldībā?

Organizētas kopienas pašraksturojums pēc līdzdalības formas

Vērtē no 1 līdz 10, kur 1 (būtu jauki) un 10 (darām!)

1. **Vajadzību izvērtēšana** – vai notiek viedokļu apkopošana par nepieciešamajiem uzlabojumiem, mērķu prioretizēšana un pārrunas ar iestādēm?

2. **Plānošana** – vai notiek mērķu formulēšana, vienošanās par rīcībām, ir atvērts forums kritizēšanai un ierosinājumiem?
3. **Mobilizēšana** – vai kopienas ietvaros veidojas izpratne par vajadzībām, vai tā atbalsta pārstāvības un organizācijas struktūru kopienas ietvaros?
4. **Apmācības** – vai kopienas ļaudis un kodols piedalās formālās vai neformālās apmācībās, lai uzlabotu saziņu, apbūves un labiekārtošanas procesus, kā arī finanšu pratību?
5. **Ieviešana** – vai kopiena iesaistās pārvaldībā: tieši piedaloties apbūves vai uzlabojumu procesā ar darbiem vai materiāliem, ziedojot naudu izmaksu segšanai, vai biedru naudām organizācijā?
6. **Monitorings un izvērtēšana** – vai organizācija veic paveiktā darba novērtēšanu, kopā ar kopienas ļaudīm lemj par turpmāk nepieciešamajiem uzlabojumiem, un pārdefinē vajadzības saskaņā ar jauno situāciju?

Projektu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas fonds